

"Melâikenin ibadatı hem gayet muntazamdır, mükemmeldir; hem gayet küllidir, geniştir." Devamıyla izah eder misiniz?

Bahse konu olan cümle, hemen bir cümle önce nakledilen şu hadis-i şerif münasebetiyle zikredilmiştir:

"Mesela: Ferman etmiş ki: 'Bazı melâikeler bulunur, kırk başı veya kırk bin başı var. Her başta kırk bin ağız var, her bir ağızda kırk bin dil ile kırk bin tesbihat yapar.' Şu hakikat-ı hadisiyenin bir manası var, bir de sureti var. Manası şudur ki: Melâikenin ibadatı, hem gayet muntazamdır, mükemmeldir, hem gayet küllidir, geniştir."(1)

Her kelimenin bir sureti, bir de manası vardır. **Suret**, kelimeyi meydana getiren harflerin şekilleri ve diziliş sıralarıdır. Böylece ortaya bir mana çıkar. Söz konusu hadis-i şerifteki, bazı meleklerin kırk veya kırk bin başı olduğu şeklindeki ifadeler suretle alakalıdır. Üstad Hazretleri hadisin mana cihetini meleklerin faaliyetlerinin **"gayet muntazam, mükemmel, külli ve geniş"** olması şeklinde izah ediyor. Yani melekler birbirinden uzak olan birçok işi birlikte yaptıkları halde, işlerinde hiçbir intizamsızlık bulunmaz. Hâlbuki bir insanın iki başı olsa, her biri ayrı bir şey düşünse ve farklı bir tarafa yönelse, o insanın muntazam iş görmesi beklenemez. Kırk bin başı olan, her başta kırk bin dil ile kırk bin tesbihat yapan meleklerin, hiçbir işinde bir karışıklık söz konusu olmaz. Bunun temeli ise ibadet ve tesbihini temsil ettikleri varlıklardaki intizama dayanmaktadır. O varlıklar, binlerce işi birlikte ve muntazam yaptıkları gibi, onlara müekkel melekler de onların ibadetlerini birlikte ve gayet muntazam olarak temsil ederler.

Bu bahsin sonunda Üstadımız bir müşahedesini şöyle nakletmektedir:

"Hatta ben, mutavassıt bir badem ağacı gördüm ki: Kırka yakın baş hükmünde büyük dalları var. Sonra bir dalına baktım, kırka yakın dili hükmünde küçük dalları var. Sonra o küçük dalının bir diline baktım, kırk çiçek açmıştır. O çiçeklere nazar-ı hikmetle dikkat ettim, her bir çiçek içinde kırka yakın incecik, muntazam püskülleri, renkleri ve sanatları gördüm ki; her biri **Sâni'-i Zülcelal'in ayrı ayrı birer cilve-i esmasını ve birer ismini okutturuyor."**

"İşte hiç mümkün müdür ki, şu badem ağacının **Sâni'-i Zülcelal'i ve **Hakîm-i Zülcemal**'i, bu camid ağaca bu kadar vazifeleri yükletsin;**

---

onun manasını bilen, ifade eden, kâinata ilan eden, dergâh-ı İlahiyeye takdim eden, ona münasib ve ruhu hükmünde bir melek-i müekkeli ona bindirmesin?"(2)

Dipnotlar:

1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, Birinci Maksat.](#)

2) bk. [age.](#)